

РОБОЧИЙ НАРОД

орган української соціал-демократії в Канаді.
 Виходять що тиждень.
 в Вінніпегу, Ман. [Канада], під ч. 144 Higgins Ave.
 Редакційний комітет: Бавм, Голкін, Навізовський.
 Відвічалний редактор Ів, Навізовський.
 Передплата вносить \$2.00 на рік, за границю так само
 Управитель В. Н. Колісник.

"ROBOTCHYJ NAROD" (THE WORKING PEOPLE).

THE OFFICIAL ORGAN OF THE
 UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
 (Affiliated with the S. D. Party of Canada).
 THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
 Published weekly by
 THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION
 at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Man.
 J. NAWIZOWSKY, EDITOR, - W. N. KOLISNYK MANAGER.
 Subscription \$2.00 a year.

Address: Адресуйте:
"ROBOTCHYJ NAROD"
 Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

Школа.

Чи ж треба на білім світі аж доказувати, що наука є необхідною для народу, що наука є добром а неграмотність є злом? Чи буде хто нині говорити навіть з найбільш лютих консервативів і понів, або їхніх урядників ріжких правительств, що школа приносить зло і не потрібна вчити нарід? Чи буде? — А були такі часи, були і такі володінці, що держали і хотіли держати народ в темноті. Були і попи, котрі за науку мало не викликали народ. Так, були, А нині всі знають, що не бути грамотним, значить бути сліпим, значить бути забавкою в руках великого індивідуа і нині кожний за тим, щоби вчитись, бо знає пословицю, „що за грамотного двох неграмотних дають, та й то це не беруть.“

Мало того, що нині вже не спорять о потреби образовани, а многи держави заводять школи у війську, дають волякам спримогу вчитись, заводять по містах вечірні класи для дорослих, а навіть по тюрмах вчуть

Майже всі держави світа признають, що початкова наука повинна бути обовязковою для дітей обох іслів, має подаватись „безплатно“ і що найліпше вчити молодіж від самого раннього дитинства. В сій цілі всі держави установили міністерства народної просвіти, котрі слідять за народним образованем, за народними школами і за народними учителями, а декотрі держави навіть дуже слідять за школою. Видавало б ся, що коли всі признають потребу науки, необхідність шкіль, то в чім же дискусія, длячого суперечка?

Всі згодні вчити, але ніж негідні між собою з тим, що і як треба вчити діти народа, діти робітників. А погляньмо ми чому є суперечка. Зачнім від мови.

Всі правительства хотять вчити тільки в державній мові, пр. в Канаді (не беручи на увагу „паперовий“ закон) тільки в мові англійській, а не в мові рідній, в мові для дитини зрозумій. В сій випадку правительтво опираєсь на посах та консервативній партії; ліберальна партія піддержує деколи народну мову, але тільки тому, щоби дістати при виборах більше голосів, та позбавити консервативну партію уряду. Шож тоді робити Українцям, Полькам, Жидам, Нмцям і др.? Чи погодитись з лібералами і консервативами і забути свою рідну мову? Ні, не так роблять і говорять соціал-демократи. Вони признають державну мову, але кажуть, що коли родичі дитини хотять вчити її своєї рідної мови, то правительтво не сміє сему перешкодити, а повинно ще помагати, бо воно однаково бере податок так від одних, як і других родичів. Чому-ж правительтво не має вчити в мові, котра є дорогою для родичів? Далше, чого вчити і якого характеру має бути і зама наука, котру подають молодіж? — Прецінь всі знають, що молодіж — се будучі горожане, се будучі творці жити і хліба і яке не боротись за характер наукування? Пригляньмо ся ближше, що за науку і інтереси представляють головні партії і священство і як вони думають виховувати молодіж. Візьмім понів і консервативну партію, котрі всіоди і все є собі рідними. Вони хотять передовсім навчити дитий молитись богу, шанувати понів і богачів, не думати о скандалах, що діють ся безнастанно кругом них, не думати о лучшій народній житю, ходити в церкву працювати від вчасного ранку до пізнього вечера, не свартитись з панамі, а коли є які безпорядки, котрих навіть попи і консервативна партія не можуть закрити, то тоді вони говорять, „що се від бога;“ вони вчуть, що треба сновняти всі закони, молитись і за се на „тім світі“ дістануть царство небесне“ — а самі будують палати, їздять в каритах, автомобілях... Так вони, як і їх діти не тільки, що ніякої нужди не знають, але і не чують. Вам робітники і фермери вони дають царство небесне а собі

як хитрійші і мудрійші земське лишають.

Далше попи і консерватисти в своїх нахабних класових интересах вповають в молодіж фалшиву ідею вітчини, в обороні котрої треба мати постійну армію, убивати ворогів і провадити війни.

Однак що найважнішого, то попи і консерватисти ніколи не відкривають перед учейками; вони ніколи і не згадують про те, що людство ділиться на класи, і що ученики, діти робітників, діти фермерів коли стануть більшими, змушені будуть взяти участь в борбі о освобождение народа. А о соціалізмі сі панове говорять молодіж, що то від диявола (на більше їм ума не стає). Хочете ви, аби попи і консерватисти робили з ваших дітей людий тьми, людий простих, не розуміючих своїх интересів, людий не розуміючих родини, людий, котрі непомагали ближньому? Чи можете ви повірити вихована своїх дитий тим буржуаам в реверендах і без реверенд? Ні, розвинутий робітник і фермер не дозволить калічити своїх дитий і все буде боротись проти того, щоби попи і консервативна партія управляли школою.

А шож ліберали або радикали, вони-ж прецінь не попи і не консерватисти? — Пригляньмо ся що за інтерес борються сі панове. Вони борються інтерес образованих буржуазних клас і тому на вихованє дитий робітників, дитий фермерів вони дивлять ся з точки образованої буржуазної класи. Образованій буржуй розуміє, що попи не дають добра народови і що народ се відчуває. Ліберали говорять, що треба відлати церкву а головне понів нам лібералам і ми зможемо вціпити попівську релігію так, що й зубами її не відірвеш. Ми обкладемо її картанамі, музикою, образами і зробимо так, що мозок дитини прийме всі наші бажаня, що він їх ніколи навіть на сильне бажанє, не зможе відкинути. Тільки хай церква і попи підчиняють ся нам просвіченим буржуаам а тоді... О мові, в котрій має ся вчити, вони не дуже раді говорити; ну, а вповають національного шовінізму? І вони за тим, так само як попи і консерватисти, тільки хитрійше. Вони знають, що і в других краях є армія, є ліберали! Вони так, як попи і консерватисти вціплюють в молодіж сі фалшиві ідеї, але тільки в краще амалюванних чертах. А головне, що армію повинні руководити вони, ліберали, головними офіцерами повинні бути їх сини і тоді повірте їм (если ви такі наївні) будуть убивати ваших дитий так делікатно, що і вони і ви будете вдоволені їх смертю. Іх постарують ся навіть героями поробити. Ну, а о соціалізмі і класових суперечностях? Ліберали-капіталісти розуміють хибу понів не гнищуть соціалізму і класової борбі; тому слухайте їх, вони будуть вам кричати о „свободі школи“, о „свободі науки“ а роблять се даятого, аби вціпити в молодіж буржуазне півняте „свободи“, і „свободи науки“ в їх-еготистичних класових интересах. Коли консерватисти і попи хотять зробити з дитий фанатиків, сліпих горожан, всі надії покладають на загробне житє, добачувати в чужих народах ворогів і тільки ворогів, то ліберали і радикали всіми силами стремлять до того, аби зробити з них свідомих темняків і хитрих оборонців, котрі помагали б буржуаам боронити їх темних интересів. Як одні, так і другі захирають перед молодіжю дорогу до дійсної правди, роблять з неї несвідомих убіиців (жовнірів) і ворогів народа. І коли консерватисти і ліберали борють ся о вплив на школу, на учеників, на учителяв задля своїх класових интересів, то не послухати нам і панів націоналістів? Ні, о сих нема що багате говорити. Велика національність має в себе консервативів, лібералів, радикалів і соціалістів. Крім того самі націоналісти ділять ся ще на шовіністів і не шовіністів і тому ми приступимо до того, чого хотять соціал-демократи від науки і школи...

Зачнемо від мови. Соціалісти знають, що коли в одній державі живуть люди ріжних національностей, то в інтересі тих народів треба знати не тільки свою рідну мову, а і мову, котра всім пожиточна і тому і разом з рідною мовою треба обовязково вчити і той мови, котру розуміє ціле населене або більшеньство населена. Соціал-демократи розбирають і цілий ряд інших питань. Візьмім під розвагу ту, „свободу наукування“, о котрій так багато говорять буржуазія всіх країв і ріжних заєрасок думуючи, що тільки вони буржуазія розуміють як треба вчити. Соціал-демократи називають се не свободою наукування а по простому свободою наукування неправди. Длячого діти як будучі горожане не мають знати правди? Чому не говорати дітям ясно і зроуміло як організуєсь капітал, як ведеть ся класова борба і як розвиваєсь народ? Чому вчити дитий любити свою вітчину а не ціле людство, не те, що і другі люблять свою вітчину? Чому доросла молодіж вступаючи на дорогу житя має падати від несподіванок і ратуватись як поталакучий, не знаючи житя, не знаючи його законів? Чому вполювати в молодіж ненависть а не братерство до народів? Длячого можна хвалити війну і убійство, а чому не поворотити, що війна се нещастя, се гірш холери, туми і, що людство повинно сгасувати війну, армію, бо так одно як і друге є злом? Коли молодіж є будучими горожанами, то чому перед нею брехати о класовій борбі, чому її затемнювати, чому її не говорити і не розясняти о класовій борбі, що коли ся молодіж вийде з шкільних мурів

аби знала до якої класи її належати і кого боронити?

Перед дітьми не треба брехати, а треба їх об'учувати в правді, бо чим яснійше і доступнійше вони образують ся, тим більше держара стане прогресивною і сильнішою. Сильнішою не кулаком, а наукою, просвітою і культурою. Культурою потрібно всему народови в интересах народних мас а ніяким класам буржуазії. От длячого, (не оглядаючись на те, що всі згодні, що школа потрібна і не обходима) всі негідні як і що вчити і виховувати молодіж. От длячого буржуазія консерватисти, ліберали і декотрі націоналісти дуть ся між собою над школою! Вони всі разом як хорти на свою добы, кладають ся на соціалістів. Побіда соціалізму і свободи і братерства народів. Длятого робітникам і фермерам повинні боротись за те, щоби школою руководили соціалісти і піддержувати їх в борбі за школу.

„Чорний“ конгрес між покрівавленими мурами.

В столиці Австрії, місті Відні, відбув ся в другій половині вересня „чорний конгрес“ між червоними від крови мурами. Мури сі збривані робітничою кровю дня 13 марта 1848 р., коли то віденські робітники вийшли на улиці міста, коли то вони вислали делегацію до цїсаря з жаганєм свободи для цілої держави. Правительству не подобалося таке сміле жаганє робітників і сейчас делегацію арештовано як злочинців, а проти обурених робітників вислано військо та найжених жандармів. Сі темні лотри-колови робітників багнетами та вбивали на смерть за жаганє свободи. Потоком полилась кров по улицах Відня, і хотій революцію здушено, так все таки права народа поліпшилась. Ся революція була причиною знесеня панщини, відірваня нагаїв від мужицької спини. Треба нам знати, що панщину не вніс якийсь там дурний цар добровільно; ні, за знесенє панщини віденський робітник вправ трупом і збрижав своєю кровю мури Відня. Все те тільки для добра всего народа, для добра і нашого може найбільш угнітаного українського селянина. Віденський робітник добував для українського селянина свободу, хотій син того селянина з собачою вірністю до царя, продравлявав йому багнетом та кулею груди.

В 1911 р. також полилась кров на улицах Відня, коли в сій столиці знову ся знесло голоду і холоду, себто дорожничі; робітничка устроїла демонстрацію, жадаючи знесеня дорожничі. І ту не обійшлося без жертв, і ту впали труп і потекла кров.

На тім самім місці, де пролято скільки робітничої крові, що кличе о пімстуті — відбув ся „сею року в вересні „чорний конгрес.“ Там повідали ся з цілого світа товсті як бики на бразі, з червоними лицями попи, архієреї, кардинали, князі, барони, цїсар, пани, пані, панночки і діти, а все те аж сяло від золота та срібла. Не бракло там і українських хрунів. Попи з животами як полукіпками в живина, маснати з ріжними відзнаками а пані з голими грудьми та пнями позасїдали на широкі аксамітних кріселах, в дорожничности прикрашеній галі, над котрою повівав чорно-жовтий прапор цїсарський, та біло-жовтий папський. Се був складаний конгрес „Христових заступників“ т.є народної тьми, котрий називаєсь евхаристичний, від тайни евхаристії, про котру католицька віра каже, що хліб і вино перемінює ся в тіло і кров Христа. Так попи кажуть своїм вірним вірті, а хто посьмієвсь не вірвати в сю дивну і секретну переміну, яка суперечить розумови, науці і людському досвідови, то тридентський собор видав на кожного такого невірного клятву. Нині, коли вже клятва не має значіння, то попи назвуть тебе чортом і записують в шельовну книгу. Гнат Льоюля пише таке, що коли попи уважають щось за чорне навіть тоді, коли воно є в дійсности білим, то мусимо вірити, що се є чорне. Се значить попівська наука о вині і тілі Христа.

Але переміну вина в кров можна ще інакше витолкувати. Ми знаємо, що в вині є алкоголь, котрим можна впитись. Отже таку переміну вина в кров можна нераз бачити, як піп при службі випилює чашу вина, аж в очах єму побараніє, лице почервоніє і тільки янком мелькає. Чомуж попи на переміну в „кров Христову“! уживають вина-алкоголю, забуваючи, що розум а проти алкоголю, проти пиянства? Чому попи як „оборонці народа“, як „заступники“ не говорять нічого о переміні поту і крові робітничої класи? Чому вони не говорять о переміні праці в капітал, на котрім спочивають корони і трони царів і тіари панів? Чому вони не говорять про той страшній висок робочої класи, який не знає границь конфесії? Перві християни однюкою боронили і заступали ся тільки за бідними, а чомуж ви попи так не робите? Ні, вони про се мовчать, бо знають що потраплять іншою „переміною“ заморочувати народови голову.

Робітники! Коли ми прибиті нуждою і морені голодом, прийшли за море, щоб в „золотій“ Америці поліпшити житє, коли нас тисячі безробітних по улицах тягаєсь, коли нас в краю благують о доллар, бо послідню

кожущину тягнуть борбу страйками, на підчас безробіт забезпеченє вдова падемо групами в ра загальної війни кім лагодить слати кім капіталістів — ний“ конгрес поидити нужді робітні і так темного раба більше послужни лекше можна ціди сяч корон денно, а бувайте робітнички уки правди, як да

Вони торгують шторник цибулею, що йому ніяких мого.” Колиж так, то тисяч? Не вже потрібна маатків, нам

Ні робітнику, послідні соки в сво Конгрес той не проти різні, проти убійства (а от зацвін радив, щоби ц „во імя боже“ і могословити.

Мара бралаби впаля гроші з неб царі, пани, графи і стинали собі голо вони нам, плескати бо знають, що знаєни робітників різ

На слідуючій міжнародній соці сьвятити багнети з „чорним“ конгр Замість чорно-жов вівати прапор чер родний соціалізм, живе робітничка кл

І приїде час, підуть на вуччі, а ред робітничками вткали Василькові мусить перевери

Е. Дебс.

О полі

Нинішній су чевні суспільні с відбудв вже свої дядчу зміну. Сусп суспільний поряд є економічною бо капіталістів, кот правительтво. Ся жия напасть зєд Ся борба між вел в трості і попи становить класу класе мусить згн

Борба ся, щопіталістами, соці лонним є тарифа бліканської, як

В борбі, яка буде власни, роб є вони на стільки то тоді робітнич наслідства, які в ти сили, котрі в партіями і змуш бітничу партію, експлюататорамічні интереси т ну репрезентує демократична, а Основних ріжних ною партією не діями капіталіст ляд; ріжний, як є витвором супе піталістів.

Розкл

Як републик падають ся. Далі опостерегли се і